

Pohjois-Suomi

Aluehallintovirasto
Ympäristöluvut

PÄÄTÖS

Nro 57/2013/2

Dnro PSAVI/57/04.09/2012

Annettu julkipanon jälkeen

3.7.2013

ASIA

Tornionjokisuun tulvasuojeluhankkeen rakentamisajan jatkaminen, Tornio

HAKIJA

Tornion kaupunki
Suensaarenkatu 4
95400 TORNIO

SISÄLLYSLUETTELO

HAKEMUKSEN VIREILLETULO.....	3
LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA.....	3
ASIAN TAUSTAA SEKÄ HANKETTA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET	3
HAKEMUKSEN PERUSTELUT	5
HAKEMUKSEN TÄYDENNYKSET	5
HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN.....	5
LAUSUNNOT.....	5
HAKIJAN KUULEMINEN JA SELITYS.....	9
KALATALOUSVIRANOMAISEN LAUSUNTO	11
NEUVOTTELU.....	11
HAKEMUKSEN TÄYDENNYYS	11
UUMAJAN KÄRÄJÄOIKEUDEN TIEDOKSIANNOT	13
ALUEHALLINTOVIIRASTON RATKAISU	14
Käsittelyratkaisu.....	14
Pääasialratkaisu	14
Käsittelyratkaisun perustelut	15
Pääasialratkaisun perustelut.....	15
Lausuntoihin ja muistutuksiin vastaaminen	18
PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	19
KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN.....	19
PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN.....	20
MUUTOKSENHAKU	22

HAKEMUKSEN VIREILLETULO

Tornion kaupunki on aluehallintovirastoon 4.9.2012 toimittamassaan ja myöhemmin täydentämässään hakemuksessa pyytänyt, että aluehallintovirasto jatkaisi Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission 22.6.2004 antaman Tornionjokisuun tulvasuojeluhanketta koskevan päätöksen lupamääräyksessä 8, sellaisena kuin se on rajajokikomission 23.9.2010 kokouspöytäkirjasta ilmenevästi muutettuna voimassa, asetettua töiden suorittamisen määräaikaan Suomen puolella tehtävien töiden osalta 31.12.2014 saakka. Suomen puolella tehtävien ruoppaustöiden massamäärä on noin 60 500 m³ltr.

Tornionjokisuun tulvasuojeluhanke on Tornion kaupungin ja Haaparannan kaupungin yhteinen hanke ja rajajokikomission päätöksen mukaisina luvan saajina ovat molemmat kaupungit.

Haaparannan kaupunki on pannut Uumajan käräjäoikeudessa vireille vastaavan hakemuksen Tornionjokisuun tulvasuojeluhankkeeseen liittyvien töiden suorittamisen määräajan jatkamiseksi Ruotsin puolella tehtävien töiden osalta 31.12.2014 saakka.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE JA LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Vesilain 3 luvun 3 §:n 7) kohta ja 1 luvun 7 §:n 1 momentti

Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen, joka allekirjoitettiin 11.11.2009 ja astui voimaan 1.10.2010, mukaan Tornionjoen vesistöä koskevat vesilupa-asiat käsitellään kansallisissa lupaviranomaisissa maan kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

ASIAN TAUSTAA SEKÄ HANKETTA KOSKEVAT PÄÄTÖKSET

Tornionjokisuun tulvasuojeluhanke perustuu Lapin ympäristökeskuksessa (nykyisin Lapin ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue) 12.5.1997 laadittuun hankesuunnitelmaan (Tnro 1395V0034), jonka tarkoituksena on vähentää jääpatojen muodostumista ja tulvavahinkojen syntymistä Tornionjokisuulla ruoppaamalla kriittiseltä jääpatoalueelta väylä Tornionjokisuulle ja jokisuun edustan merialueelle. Hanketta koskeva YVA-selostus on valmistunut 15.1.2001, josta yhteysviranomainen on antanut lausuntonsa 18.9.2001. Tornionjokisuun tulvasuojeluhankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin täydennys kivisimpun, lohen ja jokihelmisimpukan osalta on valmistunut 22.3.2002.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio on 22.6.2004 myöntänyt Tornion kaupungille ja Haaparannan kaupungille luvan Tornionjoen tulvasuojeluhankkeen toteuttamiseen hakemusasiakirjojen mukaisella tavalla ja annet-

tuja lupamääräyksiä noudattaen. Ruopattavan väylän pohjan leveys on 50 m, syvyys 5,5 m, pituus 6,3 km ja ruopattavien massojen määrä noin 870 000 m³ktr.

Lupamääräyksessä 1 on määrätty, että vesistöä samentavia töitä ei saa tehdä 30.4.–14.8. välisenä aikana. Lupamääräyksessä 2 on määrätty muun muassa, että ruoppaushankkeesta tulevat massat on läjitettävä altaaseen, joka rakennetaan Liuhanlahden eteläpuolella olevalle vesialueelle ja jonka Outokumpu Stainless Oy omistaa. Lupamääräyksessä 4 on määrätty, että ruoppaus- ja rakennustyöt on, huomioon ottaen ruoppausalueen eri osissa olevat pohjaolosuhteet, tehtävä sellaisella tekniikalla, että mahdolliset vesialueeseen ja ympäristöön kohdistuvat haitat voidaan minimoida. Lupamääräyksessä 5 on määrätty, että vedenlaadun ja tarkkailua ja kalataloustarkkailua on suoritettava ennen töiden aloittamista, niiden aikana sekä valmistumisen jälkeen. Vedenlaadun tarkkailua koskeva ohjelma, johon on sisällytettävä ruopattavien massojen laadun tarkkailu, on lähetettävä Lapin ympäristökeskukselle ja Norrbottenin lääninhallitukselle hyväksyttäväksi ennen töiden aloittamista. Kalataloutta koskeva tarkkailuohjelma on lähetettävä Lapin työvoima- ja elinkeinokeskuksen kalatalousyksikölle, Rovaniemi ja Kalastuslaitoksen Luulajan tutkimustoimistolle hyväksyttäväksi ennen töiden aloittamista. Lupamääräyksessä 8 on määrätty, että kaikkien töiden on oltava valmiina 31.12.2011.

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio on 23.9.2010 antamallaan päätöksellä hyväksynyt Tornion kaupungin ja Haaparannan kaupungin esittämän uuden suunnitelman ja pidentänyt töiden suorittamiselle asetettua määräaikaa 31.12.2013 saakka. Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio on 29.10.2009 pöytäkirjassaan todennut, että töiden pienentämiselle ei ole estettä, jos ne tehdään ilmoituksen mukaan. Uudessa suunnitelmassa ruoppausaluetta on pienennetty siten, että ruopattavan väylän pohjan leveys on 35 m, syvyys 4,5 m, pituus 6,3 km ja ruopattavien massojen määrä noin 397 000 m³ktr. Ruopattavan väylän sijainti on rajajokikomission hyväksymän linjauksen mukainen.

Hakemuksen mukaan ruopattavan väylän kaivumassoista on tehty maatumkatulosten perusteella maalajimääritykset, joita on täydennetty pistokairauksin ja maaperänäyttein. Ruoppaustyöt tehdään siten, että mahdolliset vesialueeseen ja ympäristöön kohdistuvat haitat voidaan minimoida. Ruoppausmassat läjitetään altaaseen, joka on rajajokikomission päätöksessä mainittu Liuhanlahden alue. Outokumpu Stainless Oy on 27.1.2004 antanut suostumuksen läjitysalueen käyttöön.

Lapin ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on 22.4.2010 päätöksellään hyväksynyt esitetyn läjityssuunnitelman. ELY-keskus on edelleen 25.2.2013 päätöksellään hyväksynyt aiemmin hyväksytystä läjityssuunnitelmasta poikkeavan päivitetyn läjityssuunnitelman.

Lapin ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on 17.5.2010 päätöksellään hyväksynyt esitetyn Tornionjokisuun tulvasuojeluhankkeen ruoppauksen vesistön tarkkailuohjelman.

Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen on 23.5.2012 päätöksellään hyväksynyt esitetyn kalataloustarkkailuohjelman.

HAKEMUKSEN PERUSTELUT

Perusteluinaan määräjän pidentämiselle hakija on todennut, että hanke on viivästynyt rahoitusjärjestelyihin ja tarjouskilpailuun liittyvien syiden vuoksi. Ruoppaustyöt vaativat kaksi syyskautta ja työt voidaan aloittaa 15.8.2013. Näin ollen työt kestävät vuoden 2014 loppupuolelle saakka. Hakijan mukaan määräjän jatkamisella yhdellä vuodella ei ole vaikutusta aiemmin tehtyyn ympäristövaikutusten arviointiin.

HAKEMUKSEN TÄYDENNYKSET

Hakemusta on täydennetty 4.10.2012 hanketta koskevilla Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission päätösjäljennöksillä, hankkeen vaikutusalueen asianosaistiedoilla ja Suomen puolella tehtävien ruoppaustöiden massamäärätiedoilla sekä 27.12.2012 hanketta koskevalla YVA-selostuksella ja sen täydennyksellä. Hakemusta on edelleen täydennetty 12.4.2013 läjityssuunnitelman hyväksymispäätöksellä sekä 16.4.2013 vesistö- ja kalataloustarkkailuohjelman hyväksymispäätöksillä ja Tornionjokisuun tulvasuojeluruoppauksen vesistötarkkailuohjelmalla.

HAKEMUKSESTA TIEDOTTAMINEN

Aluehallintovirasto on antanut hakemuksen tiedoksi kuuluttamalla aluehallintovirastossa ja Tornion kaupungissa 11.12.2012–10.1.2013 sekä erityistiedoksi antona asianosaisille. Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksen johdosta lausuntoa Lapin ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelta, Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselta, Tornion kaupungilta, Tornion kaupungin ympäristönsuojelu- ja kaavoitusviranomaisilta, Liikennevirastolta sekä Suomalais-ruotsalaiselta rajajokikomisioilta.

Aluehallintovirasto on Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn rajajokisopimuksen 18 artiklan mukaisesti 3.12.2012 päivätyllä kirjeellään tiedottanut lupahakemuksesta Ruotsin valvontaviranomaista (Havs- och vattenmyndigheten) ja pyytänyt sitä huolehtimaan hakemuksen kuuluttamisesta ja tiedoksi antamisesta omassa maassaan. Lausuntojen ja muistutusten palauttamisen määräjäksi aluehallintovirasto on asettanut 28.2.2013.

LAUSUNNOT

- 1) **Lapin ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue** on todennut, ettei estettä määräjän pidentämiselle 31.12.2014 saakka ole.

ELY-keskus on toimittanut lausunnon liitteinä aluehallintovirastolle Tornionjoen kalastusalueen ja Kukkolan Siikkalastusyhtymän kirjelmät, jotka koskevat ruoppausajankohdan muutosta. Kalastusalueen kirjel-

mässä ruoppaustöiden aloitusajankohtaa on pyydetty siirtämään 1.10.2012 saakka ja Siikkalastusyhtymän kirjelmässä 15.10.2012 saakka.

ELY-keskus on todennut, että se on 15.5.2012 kirjeellään vastannut kalastusalueen ja Siikkalastusyhtymän kirjelmiin seuraavasti:

”Tornion kaupungilla on lainvoimainen lupa tulvasuojeluhankkeen käynnistämiseen. Lupapäätöksen mukaan ruoppaustöitä voidaan tehdä 15.8. alkaen. Lapin ELY-keskuksella ei vesilain valvontaviranomaisena ole mahdollisuutta kieltää ruoppaustöiden toteuttamista lupapäätöksen mukaisesti. Töiden toteutuksessa tulee noudattaa Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission päätöksessä annettuja määräyksiä. Vesiympäristöä haittaavat työt tulee suorittaa niin, että niistä väistämättä aiheutuvaa haittaa pyritään vähentämään mahdollisuuksien mukaan. Tämän vuoksi ELY-keskus vesilain valvontaviranomaisena suosittaa, että Tornion kaupunki neuvottelee asiasta Tornionjoen kalastusalueen ja Kukkolan Siikkalastusyhtymän kanssa”.

- 2) **Kainuun ELY-keskuksen kalatalousviranomaisella** ei ole ollut huomautettavaa hakemuksen johdosta. Tulvasuojeluhankkeen toteuttaminen alkuperäistä suunnitelmaa myöhemmin ei vähennä eikä suurena hankkeesta aiheutuvia kalatalousvaikutuksia.
- 3) **Liikenneviraston Meriväylät -yksiköllä** ei ole ollut huomautettavaa hakemuksen johdosta.
- 4) **Tornionjoen kalastusalue** on todennut, että se edustaa noin 2 000 vesialueiden kalastusoikeuden osakasta tai oikeudenomistajaa. Suomen kalastuslainsäädännössä noudatettavan pääsäännön mukaan kalastusoikeus kuuluu vesialueen omistajalle ja kalastusoikeudella tarkoitetaan kalastusoikeutta kaikkiin vesialueella eläviin kalalajeihin.

Tulvasuojeluhanke on ollut vireillä noin 10 vuotta Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission 22.6.2004 myöntämästä luvasta lähtien. Tornionjoen kalaston tilanne on muuttunut aikaisemmista vaelluskaloja koskeneista selvityksistä ja myös tieto vaelluskalojen käyttäytymisestä on lisääntynyt. Suomen ympäristökeskus on luokitellut kansainvälisten kriteerien pohjalta Tornionjoen lohen tilanteen parantuneeksi, mutta kuitenkin vaarantuneeksi. Tornionjoen meritaimenkanta on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi ja Tornionjoen vaellussiian kanta erittäin uhanalaiseksi. Suomen maa- ja metsätalousministeriö onkin ryhtynyt suojele- ja kalastuksenrajoitustoimiin meri- ja jokialueella meritaimenkannan pelastamiseksi ja vaellussiikakannan elvyttämiseksi.

Kalastusalue on katsonut, että tulvasuojelutyö ei ole uhka Tornionjoen vaelluskalakannoille, jos ruoppaustyö tehdään ajankohtana, jolloin meren- ja joenpohjan ruoppauksesta liukenevat ja irtoavat maa-aineksen samentumat eivät aiheuta estettä tai haittaa vaelluskalojen kutuvalukselle Tornionjokeen. Kaksi aikaisempaa ruoppausta aiheutti selvän

haitan vaelluskalan nousulle jokeen. Merenkulkuhallitus suoritti osakaskunnalle korvauksen Röyttän satamaruoppauksesta ja Puolustusvoimat keskeytti kaivuutyöt elokuulta ja jatkoi työt loppuun kalannousun päätyttyä.

Tornionjoen meritaimen on äärimmäisen uhanalainen ja vaarassa hävitä luonnosta eikä se ole mitenkään korvattavissa. Tornionjoen meritaimenkannalle on tulossa viiden vuoden kalastuskielto. Tornionjoen vaellussiika on erittäin uhanalainen ja kantaa yritetään elvyttää monin tavoin. Tornionjoen meritaimenen pääasiallinen kutuvaellus jokeen tapahtuu syys–lokakuussa ja vaellussiian kutuvaellus ajoittuu heinäkuun alun ja syyskuun puoliväliin.

Kalastusalue on vaatinut, että Tornionjoen ja merialueen tulvasuojeluhankkeeseen kuuluvat ruoppaukset tulee ajoittaa Tornion, Kemimaan ja Tervolan alueen ympäristömääräysten mukaisesti ja myös vesilainsäädösten mukaisesti, eli ruoppaukset tulee tehdä 1.10.–30.4. vähimmän haitan mukaan.

- 5) **Havs- och vattenmyndigheten** on todennut kuuluttaneensa Tornion kaupungin hakemuksen Ruotsissa ja hankkinut lausunnot asianomaisilta Ruotsin viranomaisilta. Lausunnot on saatu seuraavilta viranomaisilta: Ruotsin geologinen tutkimuskeskus, Norrbottenin lääninhallitus, Myndigheten för samhällskydd och beredskap ja Haaparannan kaupunki.

Havs- och vattenmyndigheten on arvioinut, että luvan jatkamiselle ei ole estettä. Arvio perustuu siihen, että ympäristövaikutusten arvioinnin laadinnan jälkeen ei ole tapahtunut mitään olennaisia muutoksia hakemuksen perusteiden ajankohtaisuuteen.

On tärkeää, että vesistötyöt toteutetaan parasta mahdollista tekniikkaa käyttäen ja vaadittuja suojatoimenpiteitä noudattaen. Kalavesien hoidon kannalta on tärkeää, että työt tehdään myöhäissyksyllä, jotta vaikutuksia kalojen vaellukseen pystytään vähentämään. Työnaikaisen samentumisen valvomiseksi tulee laatia tarkkailuohjelma. Myös Ruotsin puolella olevat kalastuspaikat, joihin työllä voi olla vaikutusta, tulee inventoida, mikäli sitä ei ole jo tehty. Kalastajille tulee tiedottaa töiden aloittamisesta hyvissä ajoin.

Alueen merigeologisen kartoituksen tehnyt Ruotsin geologinen tutkimuslaitos on todennut omassa lausunnossaan, että hienojakoinen materiaali tulee sijoittaa hieman suualueen ulkopuolelle virtauksen takia. Karkeajakoinen sedimentti, kuten siltti, hiekka ja sora, ei pääsääntöisesti sisällä ympäristömyrkyjä, joten ympäristölle haitallisten aineiden leviämiskäsi pohjatöiden aikana pitäisi olla vähäinen. On kuitenkin tutkittava, onko suunnitellulla ruoppausväylällä paikallisia syvänteitä satamien läheisyydessä.

On melko yleistä, että paljon orgaanista ainesta sisältävä sedimentti on satamissa TBT:n saastuttamaa. Ruotsissa ei ole kiinteitä raja-arvoja

TBT:lle. TBT on luokiteltu prioriteettiaineeksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä 2008/105/EY. TBT on yksi monista ohjaavista aineista, kun valvotaan jätteiden valvomatonta kaatoa ja myönnetään lupia sitä varten. Näistä syistä Ruotsi pyrkii aineen poistamiseen merympäristöstä.

Ruotsin geologinen tutkimuslaitos on myös huomauttanut, että riski sulfidipitoisten sedimenttien joutumisesta karkeajakoisten pintakerrosten alle on olemassa. Useat aikaisemmat havainnot osoittavat, että Tornionjoen ympäristössä esiintyy sulfidipitoisia sedimenttejä. Kun tämän tyyppinen savi hapettuu, huokosveden pH laskee ja sitoutuneet metallit saattavat lähteä liikkeelle. Sulfidipitoisten sedimenttien esiintyminen täytyy varmistaa tekemällä porauksia ja ottamalla näytteitä. Mikäli löydetty sedimentit voidaan luokitella sulfidipitoisiksi, ne tulee sijoittaa maalle niin, että massat eivät joudu alttiiksi ilman happikaasulle. Näin vältetään valumavesien saastuminen maamassojen takia.

Havs- och vattenmyndigheten on lisäksi vaatinut, että mahdollisten vahinkojen toteamiseksi tulee laatia tarkkailuohjelma ja korvaustoimiin on ryhdyttävä, mikäli voidaan osoittaa, että yleiselle edulle on aiheutunut vahinkoa.

- 6) **Ruotsin geologinen tutkimuskeskus** on todennut, että tutkimuskeskuksen merigeologisen kartoituksen (mittakaava 1:500 000) mukaan alueen pohja muodostuu joen suulla moreenista ja jääkauden jälkeisestä siltistä. Tornionjoen virtauksen vuoksi resentillä savella ei ole mahdollisuutta kerrostua jokiväylään tai sen välittömään läheisyyteen. Hienojakoinen materiaali tulee kerrostumaan hieman suualueen ulkopuolelle virtauksen takia. Karkeajakoinen sedimentti, kuten siltti, hiekka ja sora, ei pääsääntöisesti sisällä ympäristömyrkyjä, joten ympäristölle haitallisten aineiden leviämisen riskin pohjatöiden yhteydessä pitäisi olla vähäinen. On kuitenkin tutkittava, onko suunnitellulla ruoppausväylällä paikallisia syvänteitä satamien läheisyydessä. On melko yleistä, että paljon orgaanista ainesta sisältävä sedimentti on satamissa TBT:n saastuttamaa. Mikäli kyseisenlaisia sedimenttejä löydetään, ympäristömyrkyt tulee analysoida sen varmistamiseksi, että ruoppausmassat eivät ole saastuneet yli 4-luokan tason, joka määritellään Ruotsissa käytössä olevissa rannikon ja meren ympäristön laadun arviointiperusteissa (NV:n raportti 4914). Mikäli massat ovat saastuneita ja pitoisuudet ylittävät 4-luokan, niitä tulee käsitellä ympäristölle vaarallisena jätteenä.

Tutkimuskeskus on huomauttanut, että on olemassa suuri riski sulfidipitoisten sedimenttien joutumisesta karkeajakoisten pintakerrosten alle. Useiden aikaisempien havaintojen perusteella on todettu, että Tornionjoen ympäristössä esiintyy sulfidipitoisia sedimenttejä. Kun tämän tyyppinen savi hapettuu, huokosveden pH laskee ja sitoutuneet metallit saattavat lähteä liikkeelle. Sulfidipitoisten sedimenttien mahdollinen esiintyminen täytyy tästä syystä varmistaa tekemällä porauksia ja ottamalla näytteitä. Luulajan tekninen yliopisto on kehittänyt menetelmän, jolla voidaan arvioida sulfidimaan happamoittavaa potentiaalia

(Pousette 2007). Näitä neuvoja tulee noudattaa sulfidipitoisia maamassoja käsiteltäessä. Mikäli löydetty sedimentit voidaan luokitella sulfidipitoisiksi, ne tulee sijoittaa maalle niin, että massat eivät joudu allttiiksi ilman happikaasulle. Näin vältetään valumavesien saastuminen maamassojen takia.

Muilta osin tutkimuskeskuksella ei ole ollut huomautettavaa hankkeen toteuttamisesta ilmoitetun suunnitelman mukaisesti.

- 7) **Norrbottenin lääninhallituksella** ei ole ollut huomautettavaa rakennusajan jatkamisesta 31.12.2014 saakka ja hankkeen laajuuden pienentämisestä. Tornion kaupungin hakemus koskee vain Suomen puolella tehtäviä töitä. Ruotsin puoleisen alueen osalta käsittely on vireillä Uumajan käräjäoikeuden maa- ja ympäristötuomioistuimessa.
- 8) **Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)** on todennut, että ympäristönsuojelulain mukaan MSB:n tehtävänä on olla lupamennettelyissä mukana valvomassa, että ympäristönäkökohdat ja muut yleiset edut huomioidaan lupaprosessissa suhteessa turvallisuuskysymyksiin. MSB:n tehtävänä on ensisijaisesti tuoda esiin vakavien onnettomuuksien vaaraan liittyviä kysymyksiä, tarkoituksenaan torjua ja rajoittaa vakavien onnettomuuksien seurauksia. MSB:n tulee valvoa, että eri asiaryhmissä päätösten perusteet ovat laadultaan sellaisia, että riski- ja turvallisuuskysymyksiä on mahdollista arvioida.

Hankkeen asiapaperit tutkittuaan MSB ei ole havainnut, että mainittavaa onnettomuuden vaaraa olisi olemassa tai selvästi havaittavissa. Jos toimintaan liittyy vakavan onnettomuuden vaara, asiakirjoja tulee täydentää onnettomuusvaaran kuvauksella.

- 9) **Haaparannan yhdyskuntarakennusvirasto** on puoltanut hakemusta.

HAKIJAN KUULEMINEN JA SELITYS

Aluehallintovirasto on 11.3.2013 varannut hakijalle tilaisuuden selityksen antamiseen saapuneiden lausuntojen, muistutusten ja mielipiteiden johdosta. Hakija on aluehallintovirastoon 4.4.2013 saapuneessa selityksessä todennut seuraavaa:

1) Lapin ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Tornion kaupunki on 28.5.2012 käynyt neuvotteluja Tornionjoen kalastusalueen ja Kukkolan Siikakalastusyhtymän kanssa. Neuvottelun perusteella päätettiin tiedustella hankkeessa pääsuunnittelijana toimineelta Lapin ELY-keskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen vesivarayksiköltä kannanottoa ruoppaustöiden aloitusajankohdan siirtämisestä. Vesivarayksikön kanta oli, että toteutusajan lyhentäminen vaarantaa oleellisesti hankkeen toteutumisen. Selityksen liitteenä on asiasta toukokuussa 2012 käyty sähköpostikirjeenvaihto.

4) Tornionjoen kalastusalue

Lapin ELY-keskuksen kalatalouden ryhmän lausuntoon ja vesivarayksikön kannanottoon viitaten hakija on katsonut, ettei ruoppaustöiden ajankohdan muuttamiselle ole perusteita. Tätä näkemystä tukee myös Ruotsin Havs- och vattenmyndighetenin lausunto, jonka mukaan ympäristövaikutusten arvioinnin laadinnan jälkeen ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia hakemuksen perusteiden ajankohtaisuuteen.

Ruoppaushankkeen urakkahankinnan valmistelussa talvella 2013 on uudelleen harkittu mahdollisuuksia urakka-ajan lyhentämiselle, jolloin töiden aloittamista voitaisiin siirtää myöhemmäksi syksyllä. Tämä ei kuitenkaan ole mahdollista, koska tällöin hankkeen toteutuminen vaarantuisi oleellisesti. Lisäksi on otettava huomioon, että Tornion, Keminmaan ja Tervolan ympäristölautakunta, jonka antamiin ympäristönsuojelumääräyksiin kalastusalueen lausunnossa on viitattu, on perusteellisen perehtymisen jälkeen todennut, ettei sillä ole huomautettavaa rakentamisajan jatkamisesta.

Selityksen liitteenä 2 on Tornion, Keminmaan ja Tervolan ympäristölautakunnan lausunto 19.2.2013. Lausunto on annettu Lapin ELY-keskuksen pyynnöstä Haaparannan kaupungin Uumajan käräjäoikeudessa vireillä olevasta hakemuksesta, joka koskee Tornionjokisuun tulvasuojeluhankkeen rakentamisajan jatkamista Ruotsin puolella tehtävien ruoppaustöiden osalta. Lautakunta on todennut, että vastaava Tornion kaupungin hakemus on vireillä Pohjois-Suomen aluehallintovirastossa. Lausunnossa on todettu, että kun tulvasuojeluruoppaus nyt esitetään supistetussa muodossa ja kun ruoppausmassat sijoitetaan merestä erotettuun Liuhanlahden altaaseen, joka on Outokummun Tornion tehtaiden käytössä, tulvasuojeluruoppauksesta aiheutunee vähemmän merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia kuin siitä olisi aiheutunut alkuperäisen suunnitelman mukaisesti suoritettavassa laajemmassa ruoppauksessa. Näin ollen Tornion kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisella ei ole ollut huomautettavaa esitetyistä hakemuksista eikä niiden mukaisesta rakentamisajan jatkamisesta.

6) Ruotsin geologinen tutkimuskeskus

Ruoppausalue on pääasiassa luonnontilaista aluetta, jolla sijaitsee vanha pienvenerieitti, joka on ollut kohtalaisen vähäisellä käytöllä. Lähimpänä ruoppausväylää oleva Röyttän satama sijaitsee noin 2 km kaakkoon ruoppattavalta väylältä. Satama sijaitsee pääasiassa ruoppausväylälle ohjautuvan Tornionjoen virtauksen alapuolella. Näin ollen ei ole realistista odottaa, että ruoppausmassat sisältäisivät TBT:tä.

Outokumpu Stainless Oy on 27.1.2004 antanut kirjallisen suostumuksensa Tornion kaupungille Tornionjoen tulvasuojeluhankkeen ruoppausmassojen sijoittamiseen omistamalleen Liuhanlahden alueelle. Läjitysalue on penkereellä vesialueesta erottuva allas. Tornion kaupunki, Haaparannan kunta ja Outokumpu Stainless Oy ovat yhteistyössä laatineet läjityksestä suunnitelman ja suunnitelma on hyväksytty Lapin ELY-keskuksessa 25.2.2013. Läjitys suoritetaan edellä sanotun hyväksytyyn suunnitelman mukaisesti.

KALATALOUSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Aluehallintovirasto on 23.4.2013 pyytänyt Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaiselta lausuntoa Tornionjoen tulvasuojeluhankkeeseen liittyvien töiden suorittamisajankohdasta.

Kalatalousviranomainen on 13.5.2013 lausunnossaan katsonut, että ruoppaustyöt tulisi suorittaa mahdollisimman myöhään syksyllä ja suosittanut, ettei ruoppaustöitä tehtäisi elokuun aikana.

Perusteluinaan vaatimukselle kalatalousviranomainen on lausunut, että kudulle vaeltava lohi ja meritaimen ovat pääosin nousseet hankkeen vaikutusalueen yläpuolelle Tornionjokisuussa elokuun loppuun mennessä, eikä tämän jälkeen tehtävillä ruoppauksilla ole vaikutusta niiden lisääntymiseen tai kalastukseen. Kutuvaelluksella oleva meritaimen viipyy pääuomassa ja nousee sivu-uomiin varsinaisille kutualueilleen myöhemmin syyslokakuussa. Vaellussiiialla on Tornionjoessa kaksi nousukantaa, kesällä nouseva ns. kesäsiika, jonka kanta on heikko, ja syksyllä nouseva ns. syyssiika, jonka nousu alkaa elokuussa.

Vaelluskalojen kutuvaelluksen turvaamiseksi ruoppauksia ei tulisi aloittaa ennen elokuun loppua, vaikka lupamääräys sen mahdollistaa. Toiminnan vaikutusalueella jokisuistossa saattaa lisäksi liikkua meritaimenta, joka ei ole kutuvaelluksella.

Rajajokikomission lupamääräyksen mukaisesti ajoitettu ruoppaus haittaisi merkittävästi nahkiaisen kutuvaellusta ja pyyntiä Tornionjoessa. Nahkiaisen nousu tapahtuu elokuun lopulta lokakuuhun. Nahkiaissaalis Tornionjoella on vuosittain noin 100 000–150 000 kappaletta, jonka tuottajahinta on noin 30 000–50 000 euroa. Nahkiaisen kutunousun ja kalastuksen turvaaminen hankkeen rakennusvuotena edellyttäisi ruoppausten aloitusajankohdan siirtämistä aina syyskuun loppupuolelle saakka.

NEUVOTTELU

Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen 21 artiklan nojalla Suomen ja Ruotsin viranomaisissa vireillä olevien lupakäsittelyjen yhteensovittamiseksi on järjestetty neuvottelu 15.5.2013 Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ja Uumajan käräjäoikeuden kesken. Neuvottelussa päätettiin, että Tornion kaupungilta ja Haaparannan kaupungilta pyydetään lisäselvityksiä työajankohtaan sekä työajan mahdolliseen lyhentämiseen tai jaksottamiseen useammalle kuin kahdelle avovesikaudelle liittyen. Täydennysten toimittamiselle asetettiin määräajaksi 31.5.2013.

HAKEMUKSEN TÄYDENNYS

Hakija on aluehallintovirastoon 30.5.2013 saapuneessa hakemuksen täydennyksessä todennut seuraavaa:

Lähtökohtaisesti Tornion ja Haaparannan keskusta-alueiden tulvansuojelutarkoitukseen suunniteltu työ olisi ollut teknisesti ja taloudellisesti edullisinta suorittaa yhden avovesikauden aikana. Tällöin työt tulisi aloittaa toukokuun lopussa. Työn suorittaminen yhden avovesikauden aikana laskisi ruoppauskustannuksia selvästi, koska ruoppauskalustoa ei tarvitsisi kuljettaa välillä pois alueelta. Vuoden 2004 lupaharkinnassaan Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio päätyi eri intressien väliseen kompromissiin, jonka mukaan työt voitaisiin käynnistää 15.8. lähtien. Tämän vuoksi ruoppaustyöt joudutaan suorittamaan kahden syksyn aikana. Tornion kaupunki ei ole tässä vaiheessa katsonut tarpeelliseksi hakea muutosta töiden vuosittaiseen suoritusaikaan, koska rajajokikomission vuosittaisen suorittamisajan on katsottu olevan teknisten, taloudellisten sekä ympäristö- ja kalatalousnäkökohtien kompromissi.

Ruoppaustöiden työajan lyhentäminen ei tule kysymykseen. Ruoppaustyö on suoritettava avovesikautena, koska jokisuu jääolosuhteet ovat sellaiset, että talvityönä jään päältä ruoppausta ei voida suorittaa. Avovesikautena ruoppaustyötä voidaan suorittaa yhdellä ruoppauslautalla, koska ruoppaaja tekee väylää työn edetessä. Työtä ei voida esimerkiksi aloittaa molemmista päistä yhtä aikaa, koska alue on luontaisesti matalaa eikä ruoppauskalustolla sekä maiden kuljetukseen tarvittavilla proomuilla pääse liikennöimään väylän toiseen päähän ennen väylän rakentamista. Käytännössä työn etenemisen määrittää ruoppauslautan kapasiteetti. Viime vuoden tarjouskilpailuissa tarjouksen jättäneet urakoitsijat pitivät tärkeänä, että työtä voidaan suorittaa vuoroissa 24 tuntia vuorokaudessa ja 7 päivää viikossa, johtuen aikataulun haasteellisuudesta. Työn suorittamisajan lyhentäminen johtaisi siihen, että vedenalainen ruoppaustyö painottuisi myöhäissyksyyn, jolloin jäätyminen ja supon muodostuminen entisestään vaikeuttaisivat työn suorittamista sekä kaivutyön että massojen kuljetuksen osalta.

Ruoppaustyön vesistö- ja kalastovaikutuksia on käsitelty laajasti Vesi- ja ekotekniikan tekemässä YVA-selostuksessa, jossa on kuvattuna sivuilla 31–38 varsin kattavasti hankkeen kokonaisvaikutuksia virtaamiin, veden laatuun, kalastoon, vaelluskalojen nousuun ja kalastukseen. Selostuksessa arvioitiin, että kaivutöiden aikana kohonneet kiintoainepitoisuudet sekä vesialueen sameus ajoittuvat vain ruoppausaikaan ja töiden loputtua veden laatu palautuu nopeasti normaalille tasolle. Tietokonemallin mukaan töiden vaikutus veden laatuun kestää pari päivää ja tilanne palautuu ennalleen viikon kuluessa. Ruoppaustöiden kalatalousvaikutukset riippuvat olennaisesti ruoppausajankohdasta ja vallitsevista sääolosuhteista. Lohen aktiivisin nousu Tornionjokeen on alkukesästä kesä–heinäkuussa. Meritaimenen nousu on kaksihuippuinen eli aktiivinen nousu ajoittuu kevääseen touko–kesäkuulle ja toisaalta syksyyn elo–syyskuulle. Vaellussiika ja nahkiainen nousevat jokeen pääasiassa syksyllä. Lohen rysäkalastus keskittyy kesä–heinäkuulle ja siikaa pyydetään osin syys–lokakuulle asti. Siksi rajajokikomissio hankkeen lupapäätöksen ehtoissa edellyttikin vesistöä samentaville töille tarkan ajankohdan. Aiemmista ruoppauksista saatujen kokemusten perusteella (mm. Tornion 9 m väylän ruoppaus) arvioitiin, että ruoppauksen vaikutukset kaloihin jäävät varsin vähäisiksi eikä hanke estä lohen, taimenen, vaellussiian ja nahkiaisien kutunousua Tornionjokeen.

YVA-selostuksen sivulla 38 arvioidaankin kokonaisvaikutusten osalta, että hankkeen vaikutukset, erityisesti kun sitä on edelleen supistettu, kalastoon ja kalastukseen eivät ole miltään osin kertakaikkisia, ehdottomasti toteutuvia ja lopullisia.

Aluehallintoviraston täydennyskehotuksessa on toisena vaihtoehtona esitetty mallia, jossa työaika olisi enintään 8 viikkoa/syyskausi ja työt jaksotettaisiin useammalle kuin kahden syyskaudelle. Kuten edellä on todettu, työn suorittaminen on teknisesti ja taloudellisesti edullisinta yhden avovesikauden aikana. Nykyisen luvan mukainen kompromissi on tuonut lisäkustannuksia merkittävästi kaluston siirtokustannusten myötä. Ruoppauksessa käytettävä kalusto siirretään talvi- ja kesäajaksi muihin kohteisiin. Työn jaksottaminen vielä useammalle avovesikaudelle on kestävämpi. Kaluston siirtokustannukset kasvavat entisestään ja mahdollisuudet ruoppauksen suorittamiseen realistisissa taloudellisissa raameissa kaatuu, mikä tarkoittaisi, että Tornion ja Haaparannan keskeisten kaupunkialueiden turvaamiseksi 12 vuotta valmisteltu tulvasuojeluhanke jäisi toteutumatta. Vesistö- ja kalastovaikutusten osalta vuosityöajan lyheneminen johtaisi siihen, että töitä joudutaan tekemään usean vuoden jaksossa, esimerkiksi kolmena tai neljänä avovesikautena, jolloin tulvasuojeluhankkeen vaikutukset erityisesti vedenlaatuun ja kalastoon kertautuvat.

Yhteenvetona voidaan todeta, että YVA-selostuksen raportin mukaan väyläruoppauksen negatiiviset vaikutukset ajoittuvat erityisesti hankkeen toteuttamisen ajankohtaan ja jos töitä tehdään neljänä avovesikautena, negatiiviset vaikutukset kertautuvat. Vedenlaatu heikkenee työkalujen ja läjitysalueiden tuntumassa, sillä kiintoainepitoisuus ja sameus kohoavat hieman. Vaikutus häviää selvityksen mukaan kuitenkin nopeasti. Pitkäaikaiset positiiviset vaikutukset ulottuvat kuitenkin useille kymmenille vuosille eteenpäin, muun muassa veneilyn, veneturvallisuuden ja kalastuksen hyödyn myötä. Tärkeinä on kuitenkin hankkeen suurimmat positiiviset vaikutukset; Tornion ja Haaparannan kaupunkien tulvauhan ja tulvavahinkoriskien olennainen väheneminen.

Tornion kaupunki on esittänyt, ettei tässä vaiheessa avata vuosittaista työaikaa koskevaa lupamääräystä, vaan käsiteltäisiin hakemuksen mukaisesti vain rakentamisajan jatkaminen yhdellä vuodella. Hankkeen urakatarjosten palautus on 30.5.2013. Töiden aloittamisen ja koko hankkeen mukaisesti toimenpiteiden suorittamisen kannalta olisi ensiarvoisen tärkeää, että myönteinen lupapäätös saataisiin mahdollisimman pian.

UUMAJAN KÄRÄJÄOIKEUDEN TIEDOKSIANNOT

Uumajan käräjäoikeus, maa- ja ympäristötuomioistuin on 22.11.2012 kirjeellään ilmoittanut aluehallintovirastolle vastaanottaneensa Haaparannan kaupungin hakemuksen, joka koskee Tornionjokisuun ruoppaustöiden työajan pidentämistä. Uumajan käräjäoikeus on edelleen 30.1.2013 kirjeellään tiedottanut Haaparannan kaupungin hakemuksen kuuluttamisesta Ruotsin puolella. Tiedoksiannon mukaan näkemykset hakemuksen johdos-

ta on annettava kirjallisesti viimeistään 4.3.2013. Asia ratkaistaan ilman pääkäsittelyä, mikäli annetuista lausunnoista ei muuta johdu.

Uumajan kärjäoikeus, maa- ja ympäristötuomioistuin on 10.5.2013 lähettänyt aluehallintovirastolle tiedoksi Uumajan kärjäoikeuden päätöksen 19.4.2013, jossa Haaparannan kunta on määrätty tekemään lisäselvityksiä ja Haaparannan kunnan virkakirjeen 23.4.2013, jossa kunta on antanut pyydetty lisäselvitykset sekä Havs- och vattenmyndighetenin lausunnon 6.3.2013.

Uumajan kärjäoikeus, maa- ja ympäristötuomioistuin on 16.5.2013 lähettänyt aluehallintovirastolle tiedoksi Haaparannan kunnalle lähettämänsä täydennyskehotuskirjeen 16.5.2013 sekä rajajokikomission lupakäsittelyssä vuonna 2002 annettuja viranomaisten lausuntoja ja niihin annetun Tornion kaupungin ja Haaparannan kaupungin vastineen.

Uumajan kärjäoikeus, maa- ja ympäristötuomioistuin on 30.5.2013 lähettänyt aluehallintovirastolle tiedoksi Haaparannan kaupungin täydennyksen 29.5.2013.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Käsittelyratkaisu

Tämän asian ratkaisemiseen sovelletaan vesilain (264/1961) säännöksiä.

Pääasiaratkaisu

Aluehallintovirasto muuttaa hakemuksen mukaisesti Suomen puolella tehtävien töiden osalta Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission 22.6.2004 antaman päätöksen nro M11/98 lupamääräyksen 8, sellaisena kuin se on rajajokikomission 23.9.2010 kokouspöytäkirjasta ilmenevästi muutettuna voimassa, kuulumaan seuraavasti:

"8. Suomen puolella tehtävien töiden on oltava valmiina 31.12.2014."

Lisäksi aluehallintovirasto viran puolesta tarkistaa ja täydentää Suomalais-ruotsalaisen rajajokikomission 22.6.2004 antaman päätöksen nro M11/98 lupamääräyksiä 1 ja 9. Lupamääräykset 1 ja 9 kuuluvat muutettuina seuraavasti:

"1. Vesistöä sementavia töitä ei saa tehdä 30.4.–14.9. välisenä aikana."

= =

"9. Töiden aloittamisesta on hyvissä ajoin ennalta ilmoitettava Lapin ELY-keskukselle, Norrbottenin lääninhallitukselle, Tornion ja Haaparannan kaupunkien ympäristönsuojeluviranomaisille, Liikenneviraston Meriväylät-yksikölle, Tornionjoen kalastusalueelle sekä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä."

Töiden valmistumisesta on ilmoitettava kirjallisesti 60 päivän kuluessa töiden valmistumisesta lukien Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle, Uumajan käräjäoikeudelle, Lapin ELY-keskukselle, Norrbottenin lääninhallitukselle, Tornion ja Haaparannan kaupunkien ympäristönsuojeluviranomaisille, Liikenneviraston Meriväylät -yksikölle, ja Suomalais-ruotsalaiselle rajajokikomissiolle.”

Käsittelyratkaisun perustelut

Vesilain (587/2011) voimaantulosäännösten mukaan vesitaloushankkeeseen, jonka lupa on ollut voimassa lain voimaantullessa 1.1.2012, sovelletaan, mitä luvassa määrätään sekä ennen vesilain (587/2011) voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä ja määräyksiä eli muun muassa vanhan vesilain (264/1961) säännöksiä.

Pääasiallisen ratkaisun perustelut

Määräajan pidentäminen

Määräajan pidentämistä koskeva hakemus on saapunut aluehallintovirastoon 4.9.2012 eli ennen rakennustöiden suorittamiseksi asetetun määräajan päättymistä. Hakemus on näin ollen tehty vesilain 2 luvun 12 §:n 1 momentin mukaisessa määräajassa.

Hakemuksessaan luvan saaja on ilmoittanut, että lupapäätöksen mukaiset työt ovat viivästyneet rahoitusjärjestelyihin ja tarjouskilpailuun liittyvien syiden vuoksi. Ruoppaustyöt vaativat kaksi syyskautta, kun työt voidaan aloittaa rajajokikomission päätöksen mukaisesti 15.8.2013. Näin ollen työt kestävät vuoden 2014 loppupuolelle saakka.

Aluehallintovirasto on jäljempää lupamääräysten 1 ja 9 perusteluista ilmevästi katsonut tarpeelliseksi muuttaa lupamääräyksiä 1 ja 9. Muutoin hankkeen vaikutusalueen olosuhteissa ei ole rajajokikomission päätöksen antamisen jälkeen tapahtunut sellaisia muutoksia, että lupamääräyksiä olisi muilta osin tarpeen tarkistaa tai täydentää.

Aluehallintovirasto katsoo, että hankkeen toteuttamisajan jatkamisella yhdellä vuodella ei ole haitallisia vaikutuksia yleisen tai yksityisen edun kannalta erityisesti, kun otetaan huomioon lupamääräykseen 1 tehty muutos, joten määräajan pidentämiselle ei tältä osin ole estettä. Ottaen huomioon edellä mainittu sekä se, että rakentamistyöt ovat viivästyneet luvan saajasta riippumattomista syistä, aluehallintovirasto katsoo, että rakentamisen määräajan pidentämiseen on vesilain 2 luvun 12 §:n 1 momentissa tarkoitettu erityinen syy.

Muutetut lupamääräykset 1 ja 9

Vesilain 2 luvun 12 §:n 1 momentin mukaan määräajan pidentämistä koskevassa päätöksessä voidaan tarvittaessa tarkistaa tai täydentää lupapäätöksen määräyksiä.

Rajajokikomission päätöksen M 11/98 lupamääräyksen 1 mukaan vesistöä samentavia töitä ei saa tehdä 30.4.–14.8. välisenä aikana.

Tornionjoen kalastusalue on muistuttanut Tornionjoen vaelluskalakantojen (meritaimen ja vaellussiika) nousuvaellukselle hankkeesta mahdollisesti aiheutuvista haitoista ja vahingoista, mikäli työt tehdään liian aikaisin syksyllä ja vaatinut töiden aloittamisajankohdan siirtämistä myöhemmäksi syksyyn siten, että työt tehdään 1.10.–30.4. välisenä aikana. Myös Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen on lausunnossaan katsonut, että ruoppaustöitä ei tulisi tehdä elokuun aikana ja että nahkiaisen kutunousun sekä kalastuksen turvaaminen edellyttäisi aloitusajankohdan siirtämistä aina syyskuun loppupuolelle saakka. Hakija on ilmoittanut, että hankkeen toteutuminen edellyttää töiden aloittamista 15.8., koska syksyistä töiden suorittamista ei voida joututtaa valittavin työmenetelmin siten, että työaika lyhenisi alle 12 viikon eikä töiden jaksottaminen useammalle kuin kahdelle syyskaudelle lyhyempiin työjaksoihin ole taloudellisesti mahdollista.

Rajajokikomissio on vuonna 2004 suorittamassaan lupaharkinnassa katsonut, että YVA-selostuksessa 15.1.2001 ja YVA:n täydennyksessä 22.3.2003 selostetuista perusteista ja muutoin hakemuksen käsittelyn yhteydessä ilmi tulleen perusteella hanke ei merkittävästi heikennä Natura 2000 luontoarvoja. Ruoppausajankohdan osalta rajajokikomissio on todennut, että selvityksen perusteella ruoppaustöiden myöhäinen aloitusajankohta syksyllä tarkoittaa sitä, että työt on tehtävä usean vuoden aikana, jolloin joudutaan jopa 4 vuotta pitkään työaikaan. Jos aloitusajankohdaksi päätetään 15.8., ruoppaus voidaan toteuttaa kolmena kautena. Vaikkakin tällä aloitusajankohdalla voi olla tiettyjä kielteisiä vaikutuksia taimenen ja siian nousuun, rajajokikomissio on arvioinut, että hankkeen lyhyemmällä toteutusaikataululla saavutetaan niin paljon suuremmat edut, että työt olisi voitava aloittaa 15.8. Arvioitu ruoppausmassojen määrä oli tuolloin 870 000 m³.

Aluehallintovirasto toteaa, että Tornionjoen–Muonionjoen Natura 2000-alueen suojeluperusteina ovat luontotyypeistä Fennoskandian luonnontilaiset jokireitit (100 %) ja luontodirektiivin liitteen II lajeista saukko. Alueella olevaa muuta lajistoa ovat harjus, merilohi, meritaimen, nahkiainen, siika, kelluskeiholehti ja vesisara. Suojelutilanteen pääasiallisena toteutuskeinona on Suomen ja Ruotsin välinen rajajokisopimus. Niiltä osin kuin rajajokisopimuksessa ei ole erityisiä määräyksiä, noudatetaan vesilain säännöksiä. Vesilain (264/1961) 1 luvun 23c §:ssä on puolestaan viittaus luonnonsuojelulakiin, jota on noudatettava vesilain mukaista lupa-asiaa ratkaistessa.

Rajajokikomission päätöksen antoaikaan vaellussiika oli luokiteltu uhanalaisuusluokaltaan vaarantuneeksi (VU), taimen (merivaelteiset kannat) erittäin uhanalaiseksi (EN), lohi (Itämeren lohikannat) erittäin uhanalaiseksi (EN) ja nahkiainen silmälläpidettäväksi (NT).

Suomen lajien uhanalaisuusluokitukset on tarkistettu vuonna 2010. Uuden uhanalaisuusluokituksen mukaan vaellussiika on luokiteltu erittäin uhan-

alaiseksi (EN), meritaimen äärimmäisen uhanalaiseksi (CR), Itämeren lohi vaarantuneeksi (VU) ja nahkiainen silmälläpidettäväksi (NT). Näin ollen vaellussiian ja meritaimenen kannat ovat muuttuneet aiempaa uhanalaisemmiksi, mutta Itämeren lohikannan tilanne on sen sijaan parantunut ja uhanalaisuusluokitus alentunut. Nahkiaisen tilanne on säilynyt ennallaan.

Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen lausunnon mukaan kudulle vaeltava lohi ja meritaimen ovat pääosin nousseet hankkeen vaikutusalueen yläpuolelle Tornionjokisuussa elokuun loppuun mennessä, eikä tämän jälkeen tehtävillä ruoppauksilla ole vaikutusta niiden lisääntymiseen tai kalastukseen. Vaellussiialla on Tornionjoessa kaksi nousukantaa; kesällä nouseva ns. kesäsiika, jonka kanta on heikko, ja syksyllä nouseva ns. syyssiika, jonka nousu alkaa elokuussa. Asiakirjoissa olevan Tornionjoen tulvasuojeluhankkeen YVA-selostuksen mukaan syysiiän kutunousu on ohi syyskuun loppuun mennessä. Nahkiaisen nousu tapahtuu elokuun lopulta lokakuun alkuun.

Uhanalaisuusluokituksessa tapahtuneiden muutosten perusteella aluehallintovirasto katsoo, että äärimmäisen uhanalaisen meritaimenen ja erittäin uhanalaisen vaellussiian kantojen turvaamiseksi ruoppaustöiden suorittamista kyseisten kalojen kutuvaelluksen aikaan on tarpeen rajoittaa aiemmasta. Tämän vuoksi aluehallintovirasto muuttaa rajajokikomission päätöksessä määrättyä töiden suorittamisen ajankohtaa siten, että töiden aloittamisajankohtaa myöhennetään yhdellä kuukaudella alkamaan 15.9. Näin muutettuna hankkeen ei arvioida merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi Tornionjoki–Muonion on sisällytetty Natura 2000-verkostoon.

Rajajokikomission päätöksen lupaharkinta perustui arvioituun noin 870 000 m³:n ruoppausmäärään ja ruoppaustöiden arvioitiin onnistuvan kolmen syyskauden aikana, kun aloitusajankohta oli 15.8. Jäät tulevat Tornionjokeen aikaisintaan 15.11., joten yhtenä syyskautena on vähintään 12 viikkoa työaika. Näin ollen työviikkojen yhteismäärä oli 36. Hankesuunnitelmaan tehtyjen muutosten jälkeen ruopattavien massojen määrä on pienentynyt alle puoleen (noin 397 000 m³), minkä suuruisen määrän ruoppaukseen tarvittavan ajan voidaan arvioida olevan myös puolet aiemmasta, eli 18 työviikkoa. Muutetun lupamääräyksen 1 mukaisesti toimittaessa työviikkoja on käytettävissä yhden syyskauden aikana 8, jolloin työviikkoja on yhteensä käytettävissä 16. Vaikkakin luvan saaja on ilmoittanut työviikkoja tarvittavan yhteensä 24, aluehallintovirasto katsoo, että 16 työviikon aikana hanke voidaan pääosin toteuttaa eikä työajan rajoittaminen tässä päätöksessä määrättyllä tavalla estä hankkeen toteuttamista kokonaan.

Lisäksi aluehallintovirasto on täydentänyt lupamääräystä 9 siten, että töiden aloittamisesta ja lopettamisesta ilmoitetaan asianomaisille viranomaisille sekä muille tahoille.

Sovelletut säännökset

Vesilaki (264/1961) 2 luku 12 § 1 momentti

Vesilaki (587/2011) 19 luku 4 § 2 momentti

Lausuntoihin ja muistutuksiin vastaaminen

2) Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomaisen ruoppaustöiden aloittamisajankohdan myöhentämistä koskeva otetaan huomioon muutetusta lupamääräyksestä 1 ja sen perusteluista ilmenevästi.

4) Tornionjoen kalastusalueen ruoppaustöiden aloittamisajankohdan myöhentämistä koskeva vaatimus otetaan osittain huomioon ja hylätään enemmälti muutetusta lupamääräyksestä 1 ja sen perusteluista ilmenevästi.

5) Havs- och vattenmyndighetenin työn suorittamisen ajankohtaa koskeva huomautus otetaan huomioon muutetusta lupamääräyksestä 1 ja sen perusteluista ilmenevästi.

Työnaikaisen samentumisen tarkkailua koskevan vaatimuksen osalta todetaan, että vedenlaatua on tarkkailtava rajajokikomission päätöksen M 11/98 lupamääräyksen 5 mukaisesti ennen töiden aloittamista, töiden suorittamisen aikana ja niiden valmistumisen jälkeen. Lapin ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on 17.5.2010 päätöksellään ja Lapin ELY-keskuksen kalatalousviranomainen 23.5.2012 päätöksellään hyväksynyt esitetyn vesistö tarkkailuohjelman.

Kalastuspaikkojen inventointia koskevan vaatimuksen osalta todetaan, että hankealueen kalastusta ja kalastuspaikkoja on selvitetty ympäristövaikutusten arvioinnissa. Muutetun lupamääräyksen 9 mukaisesti töiden aloittamisesta tulee ilmoittaa alueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jolloin myös kalastajat saavat tiedon aloittamisajankohdasta.

Mahdollisten vahinkojen tarkkailua ja korvaamista koskevan vaatimuksen osalta todetaan, että rajajokikomission päätöksen M11/98 lupamääräyksen 5 mukaisesti luvan saajien on suoritettava vedenlaadun tarkkailua ja kalataloustarkkailua ja lupamääräyksen 6 mukaisesti tarkkailun perusteella todetut mahdolliset kalastukselle aiheutuneet haitat ja vahingot on korvattava välittömästi. Lupamääräyksessä 7 on lisäksi määrätty ennalta arvaamattomien vahinkojen ja haittojen ilmoittamisesta. Koska ruoppaustöiden suorittamisaikaa on kalojen kutuvaellukselle aiheutuvien haittojen ja vahinkojen estämiseksi edelleen rajoitettu tällä päätöksellä, ei enempien tarkkailu- ja korvausmääräysten antaminen kalastolle aiheutuvien vahinkojen osalta ole tarpeen.

Siltä osin kuin lausunnossa on viitattu Ruotsin geologisen tutkimuslaitoksen lausunnossa esitettyihin vaatimuksiin, aluehallintovirasto viittaa alla 6) Ruotsin geologiselle tutkimuskeskukselle vastattuun.

6) Ruotsin geologinen tutkimuskeskus on vaatinut, että on tutkittava, onko suunnitellulla ruoppausväylällä paikallisia syvänteitä satamien läheisyydessä ja että tarvittaessa on analysoitava ruoppausmassat niiden laadun selvittämiseksi. Lisäksi tutkimuskeskus on vaatinut mahdollisten sulfidipitoisten sedimenttien esiintymisen selvittämistä tekemällä porauksia ja ottamalla näytteitä. Mikäli sulfidipitoisia sedimenttejä esiintyy, on niiden oikeanlaisesta läjityksestä huolehdittava.

Tornion kaupunki on lausunnoista antamassaan selityksessä ilmoittanut, että ruoppausalue on pääasiassa luonnontilaista aluetta, jolla sijaitsee kohdalaisen vähällä käytöllä ollut vanha pienvenerieitti. Lähimpänä ruoppausväylää oleva Röyttän satama sijaitsee noin 2 km kaakkoon ruopattavalta väylältä. Satama sijaitsee pääasiassa ruoppausväylälle ohjautuvan Tornionjoen virtauksen alapuolella. Tornion kaupungin mukaan ei ole realistista, että ruoppausmassat sisältäisivät TBT:tä. Lisäksi Tornion kaupunki on todennut, että Outokumpu Stainless Oy on 27.1.2004 antanut kirjallisen suostumuksensa Tornion kaupungille Tornionjoen tulvasuojeluhankkeen ruoppausmassojen sijoittamiseen omistamalleen Liuhanlahden alueelle. Läjitysalue on penkereellä vesialueesta erottuva allas. Tornion kaupunki, Haaparannan kunta ja Outokumpu Stainless Oy ovat yhteistyössä laatineet läjityksestä suunnitelman ja suunnitelma on hyväksytty Lapin ELY-keskuksessa ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueella 22.4.2010 ja päivitetty läjityssuunnitelma 25.2.2013. Läjitys suoritetaan edellä sanotun hyväksytyin suunnitelman mukaisesti.

Aluehallintovirasto toteaa tutkimuskeskuksen vaatimusten osalta, että koska ruoppausmassat läjitetään merialueesta penkereellä erotettuun altaaseen Lapin ELY-keskuksen hyväksymän ruoppausmassojen läjityssuunnitelman mukaisesti, ei läjityksen tai läjitettävien massojen laadun selvittämisen osalta ole tarpeen antaa uusia lupamääräyksiä.

Edellä lausutun perusteella aluehallintovirasto katsoo, että tutkimuskeskuksen vaatimukset tulevat riittävällä tavalla huomioon otetuiksi hankkeen toteutuksessa.

8) Myndigheten för samhällsskydd on lausunnossaan todennut, että jos toimintaan liittyy vakavan onnettomuuden vaara, asiakirjoja tulee täydentää onnettomuusvaaran kuvauksella. Tältä osin todetaan, ettei aluehallintovirasto ole katsonut tarpeelliseksi täydennettävä asiakirjoja tai antaa tältä osin täydentäviä lupamääräyksiä.

PÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Päätös on täytäntöönpanokelpoinen sen saatua lainvoiman.

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Käsittelymaksu on 1 109,70 euroa.

Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta.

Maksu määräytyy aluehallintovirastojen maksuista annetun valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) mukaisesti. Asetuksen liitteenä olevan maksu- taulukon mukaan ruoppausta (yli 20 000–200 000 m³ktr) koskevan asian käsittelymaksu 8 220 euroa.

Yksittäisen lupamääräyksen teknisluonteisesta muuttamisesta perittävä käsittelymaksu on 10 prosenttia taulukon mukaisesti määräytyvästä maksusta. Maksu peritään 35 % taulukon mukaista maksua korkeampana, koska asian käsittelyn vaatima työmäärä on ollut taulukossa mainittua työmäärää suurempi. Näin ollen käsittelymaksu on tässä tapauksessa 1 109,70 euroa

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Päätös

Hakija

Jäljennös päätöksestä

Suomen ympäristökeskus (sähköpostitse)

Tornion kaupunki

Tornion kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen / Tornion, Keminmaan ja Tervolan ympäristölautakunta

Tornion kaupungin kaavoitusviranomainen

Lapin ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Lapin ELY-keskus, kalatalous -ryhmä

Liikennevirasto / Meriväylät -yksikkö, Vaasan toimipiste

Suomalais-ruotsalainen rajajokikomissio

Havs- och vattenmyndigheten

Umeå tingsrätt / Mark- och miljödomstolen

Sveriges geologiska undersökning (SGU)

Länsstyrelsen i Norrbottens län

Myndigheten för samhällskydd och beredskap (MSB)

Samhällbyggnadskontoret

Ilmoitus päätöksestä

Asianosaiset

Ilmoittaminen ilmoitustauluilla

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Pohjois-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Tornion kaupungin virallisella ilmoitustaululla.

Tiedoksi antaminen Ruotsin viranomaisille

Päätös lähetetään Suomen ja Ruotsin välisen rajajokisopimuksen 18 artiklan nojalla tiedoksi Ruotsin valvontaviranomaiselle (Havs- och vattenmyndigheten) päätöksen kuuluttamiseksi ja tiedoksi antamiseksi Ruotsin puo-

lolla. Päätös lähetetään rajajokisopimuksen 21 artiklan 2 kohdan mukaisesti tiedoksi Uumajan kärjäoikeuden maa- ja ympäristötuomioistuimelle.

MUUTOKSENHAKU

Päätökseen saa hakea muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta valittamalla.

Liite

Valitusosoitus

Hannu Puranen

Anna-Maria Juntunen

Asian ovat ratkaisseet ympäristöneuvos Hannu Puranen ja ympäristölakimies Anna-Maria Juntunen (esittelijä).

A-MJ/es

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen Pohjois-Suomen aluehallintoviraston päätökseen saa hakea valittamalla muu-
tosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Valituskirjelmä on toimitettava liitteineen
Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon.

Valitusoikeus Valituksia päätöksen johdosta voivat esittää ne, joiden oikeutta tai etua asia
saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuoje-
lun tai viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt,
asianomaiset kunnat, ELY-keskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja
muut yleistä etua valvovat viranomaiset.

Valitusaika Valitusaika päättyy **2.8.2013**, jolloin valituksen on viimeistään oltava perillä Poh-
jois-Suomen aluehallintovirastossa.

Valituksen sisältö Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava
- aluehallintoviraston päätös, johon haetaan muutosta
- valittajan nimi ja kotikunta
- postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa kos-
kevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat,
on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, säh-
köposti: vaasa.hao@oikeus.fi)
- miltä kohdin aluehallintoviraston päätökseen haetaan muutosta
- mitä muutoksia aluehallintoviraston päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää
toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)

Valituksen liitteet Valituskirjelmään on liitettävä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikai-
semmin toimitettu viranomaiselle
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys
asiamiehen toimivallasta
- jäljennös valituskirjelmästä (jos valituskirjelmä toimitetaan postitse)

Valituksen toimittaminen Pohjois-Suomen aluehallintovirastoon

**Valituskirjelmä on toimitettava Pohjois-Suomen aluehallintoviraston kir-
jaamoon.** Valituskirjelmän on oltava perillä **määräajan viimeisenä päivänä**
ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä voidaan myös lähettää postitse,
telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitet-
un valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanot-
tolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-
ajan päättymistä.

Pohjois-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot

käyntiosoite:	Linnankatu 1–3
postiosoite:	PL 293, 90101 Oulu
puhelin:	vaihde 0295 017 500
telekopio:	08 - 3140 110
sähköposti:	kirjaamo.pohjois@avi.fi
aukioloaika:	klo 8–16.15

Oikeudenkäyntimaksu Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeuden-
käyntimaksu 90 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten
suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä
tapauksista, joissa maksua ei peritä.